

Eläinjärjestöjen tavoitteet vuoden 2019 hallitusneuvotteluihin ja hallitusohjelmaan

Animalia ja SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ovat laatineet seuraavat tavoitteet, joita ne esittävät tulevaan hallitusohjelmaan. Tavoitteet perustuvat Suomen eläinsuojelutilanteen laaja-alaiseen analysointiin ja keskeisimpien löydettyjen epäkohtien korjaamistarpeeseen.

Tavoitteissa korostuvat eläinsuojelulain uudistamiseen liittyvät tavoitteet, sillä keväällä 2019 rauenneessa uudistustyössä monet keskeiset eläinten hyvinvointitutkimuksesta johdetut uudistustarpeet jäivät huomiotta tai toteutuivat vajavaisesti. Animalian ja SEY:n toteuttamassa eläinpoliittisessa kyselyssä monet seuraavista tavoitteista, erityisesti eläinkokeiden rahoitukseen, kasvissyönnin lisäämiseen ja eläinpoliisitoiminnan laajentamiseen, saivat lähes yksimielistä kannatusta yli puoluerajojen.

Tavoitteet on listattu alla. Listan jälkeen niitä avataan perusteellisemmin tavoitekohtaisesti.

TAVOITTEET LYHYESTI

1. Laki eläinten hyvinvoinnista – valmistellaan uusi hallituksen esitys, jossa eläinten hyvinvointi turvataan keväällä 2019 rauennutta esitystä paremmin.

1.1. Tuotantoeläinten kasvatusta ahtaissa häkeissä tulisi kieltää samoin kuin kaikki liikkumisen estävät rakenteet (häkkikanalat, parsinavetat sekä emakoiden porsitus- ja tiineytyshäkit).

1.2. Porsaiden kirurgisesta kastratiosta tulisi luopua.

1.3. Turkistarhaus tulisi lakkauttaa.

1.4. Kissojen ja koirien tunnistusmerkintä ja rekisteröinti tulisi säätää pakolliseksi.

1.5. Eläinten verkossa myynnin ehtona tulisi olla myyjän vahva tunnistautuminen. Tällöin myyjä on jäljitettävissä, jos esimerkiksi eläin pian ostohetken jälkeen sairastuu ja kuolee.

2. Helsingin poliisi perusti ensimmäisenä Suomessa eläinsuojelurikoksiin erikoistuneen tutkintaryhmän. Vastaava toimintamalli otetaan käyttöön koko Suomessa.

3. Maataloustukia suunnataan nykyistä enemmän eläintuotannon ylläpitämisen sijasta kotimaisten kasviproteiinien tuotantoon.

4. Kasvisruuan kulutusta edistetään suhteessa lihan kulutukseen, esimerkiksi tuotteiden verotusta suuntaamalla.

5. Eläinkokeille vaihtoehtoisten tutkimusmenetelmien rahoitusta lisätään.

6. Suomeen perustetaan eläinsuojeluvaltuutetun virka.

7. Eläinten hyvinvointikeskus siirretään Luonnonvarakeskuksen alaisuudesta takaisin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan alaisuuteen. Eläinten hyvinvointikeskus voitaisi myös sijoittaa eläinsuojeluvaltuutetun toimistoon.

TAVOITTEET YKSITYISKOHTAISEMMIN

1. Laki eläinten hyvinvoinnista – valmistellaan nopealla aikataululla uusi hallituksen esitys, jossa eläinten hyvinvointi turvataan nykyistä esitystä paremmin.

1.1. Tuotantoeläinten kasvatus ahtaissa häkeissä tulisi kieltää samoin kuin kaikki liikkumisen estävät rakenteet (häkkikanalat sekä emakoiden porsitus- ja tiineytyshäkit).

Eläimen hyvinvoinnin toteutumisen kannalta on ensisijaisen tärkeää, että eläin saa toteuttaa lajityypillisiä käyttäytymistarpeitaan. Tällaisia ovat muun muassa liikkumiseen, lepäämiseen, sosiaalisiin suhteisiin, ympäristön tutkimiseen, ruokailuun, leikkimiseen ja emojen kohdalla poikasten hoivaamiseen liittyvät tarpeet. Eläintutkimus on osoittanut, että nämä tarpeet ovat sisäsyntyisiä sekä vapautteen syntyneellä eläimellä että pitkällekin jalostetulla, vankeudessa elävällä eläimellä, jonka olosuhteet eivät mahdollista luontaisen käyttäytymisen toteuttamista.

Emakoita pidetään Suomessa tällä hetkellä kääntymisen estävissä porsimishäkeissä noin 9 viikkoa jokaisen porsimisen yhteydessä. Emakkoa pidetään tiineytyshäkissä noin 4 viikkoa tiineytyksen yhteydessä ja 4–5 viikkoa porsimishäkissä sen imettäessä poikasiaan. Näin ollen se viettää lähes puolet vuodesta tilassa, jossa se ei pysty kääntymään ja jossa se pystyy liikkumaan vain vähän pituussuunnassa. Häkeissä pesänrakennuskäyttäytyminen sekä sosiaalinen kanssakäyminen porsaiden kanssa estyvät lähes täysin. Emakoiden häkkikasvatus tulisi kokonaisuudessaan kieltää ja tilalle tulisi ottaa vapaaporsitus.

Perinteiset häkkikanalat kiellettiin EU-maissa vuonna 2012. Sallituiksi jäivät kuitenkin niin sanotut virikehäkit, joissa kanoilla on vain aavistuksen verran enemmän tilaa kuin aiemmissa häkeissä. Lisäksi kanoilla on käytössään munintapesä, orsi ja pieni kuopsutteluun tarkoitettu alue. Kuitenkin häkin perustavanlaatuiset ongelmat jäivät jäljelle: ne ovat ahtaita, verkkopohjaisia häkkejä, joissa lajityypilliset käyttäytymistarpeet

eivät pääse suurimmaksi osaksi toteutumaan. Jo nyt kulutus suuntautuu kasvavassa määrin häkittömästi kasvatettujen lattia-, luomu- ja ulkokanaloiden muniin. Kaikki kanojen häkkikasvatus tulisikin kieltää ja ajaa hallitusti alas.

1.2. Porsaiden kirurgisesta kastratiosta tulisi luopua.

Lähes kaikki Suomessa syntyneet karjuporsaakastroidaan muutaman päivän ikäisinä, eli niiden kivekset poistetaan leikkaamalla tai pihdein. Toimenpide suoritetaan käytännössä aina ilman tehokasta kivunlievitystä tai puudutusta. Suuret lihatalot Suomessa vaativat tuottajiltaan kipulääkkeen käyttöä kastration yhteydessä, mutta kipulääke lievittää vain toimenpiteen jälkeistä kipua. Käsittelyssä olevassa eläinsuojelulain uudistuksessa kipulääkitys määrättäisiin jatkossa pakolliseksi, mutta siihen riittäisi toimenpiteen yhteydessä annettu kipulääke, joka ei lievitä toimenpiteen aikaista kipua.

Kirurginen kastratio ei ole välttämättömyys, mikäli kuluttajat oppivat syömään lihaa, jossa voi olla niin sanottua karjunhajua. Noin 10 % teuraspainoisista karjuista muodostaa tätä hajua. Karjunhajun muodostumiseen voidaan vaikuttaa myös mm. käytettävällä rehulla, teurastusiällä ja -painolla. Kastratio voidaan toteuttaa myös rokotteella eli niin sanotulla immunokastratiolla. Suomen tulisi luopua porsaiden kirurgisesta kastratiosta kokonaan.

1.3. Turkistarhaus tulisi lakkauttaa siirtymäajalla.

Turkistarhoilla kasvatettavat lajit, eli punaketut, naalit, minkit ja supikoirat ovat aktiivisia petoeläimiä, joiden liikunnan ja toiminnan tarve on suuri. Turkiseläimet eivät ole lajeina kesyjä ja ne pelkäävät usein ihmistä. Tarhasta on harjoitettu aktiivisesti noin sata vuotta, ja eläinkantoja on täydennetty pitkään luonnosta. Turkiseläimiä on jalostettu vasta muutamia vuosikymmeniä, ja jalostus on keskittynyt lähinnä turkin laatuun, eläimen kokoon ja pentutuottoon.

Tyypillinen turkiseläinhäkki ei täytä eläinten hyvinvointitarpeita. Se on virikkeetön ympäristö, josta puuttuvat mahdollisuudet riittävään liikkumiseen ja lajityypilliseen käyttäytymiseen, esimerkiksi ketuilla kaivamiseen ja minkeillä uimiseen. Supikoirilta puuttuu mahdollisuus niille luontaiseen talviuneen. Kaikilla turkiseläinlajeilla esiintyy epänormaalia käyttäytymistä, kuten pelkoa, pentujen tappamista, stereotyyppistä käyttäytymistä, apatiaa sekä turkin ja raajojen puremista.

Turkistarhauskiellot etenevät Euroopassa vauhdikkaasti. Suomen tulisi pysyä kehityksessä mukana ja kieltää turkistarhaus siirtymäajalla. Tarhauskieltoa koskevasta kansalaisaloitteesta lähtien on annettu lupauksia hyvinvointiparannuksista tarhojen

oloihin. Askelia tarhauspolitiikassa olisivat esimerkiksi EU:n vieraslajiksi määritellyn supikoiran tarhauksen kieltäminen. Suomalaisista 69% on ilmoittanut Taloustutkimuksen kyselyssä hyväksyvänsä tarhauksen vain, jos eläimet saavat huomattavasti lisätilaa ja mahdollisuuksia lajityypilliseen käyttäytymiseen. Seuraavalla hallituksella on selvä mandaatti muuttaa tarhauksen olosuhteita Suomessa.

1.4. Kissojen ja koirien tunnistusmerkintä ja rekisteröinti tulisi säätää pakolliseksi.

Seura- ja harrastuseläinten kasvatukseen liittyy monia vakavia ongelmia, kuten pentutehtailua, eläinten salakuljetusta ja eläinten hylkäämistä. Pakollinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti vähentäisivät näitä ongelmia, sillä ne auttavat eläimen taustan ja omistajan jäljittämässä. Ne auttavat myös vakavien tarttuvien tautien torjunnassa sekä perinnöllisten sairauksien seurannassa, kun eläinten liikkuminen ja tausta on mahdollista selvittää. Löytöeläinten kohdalla saadaan aikaan myös taloudellisia säästöjä kunnissa, kun eläimen omistaja löytyy rekisteriin merkityn tunnistetiedon avulla.

Vapaasti lisääntyvät puolivillit kissapopulaatiot ovat erittäin merkittävä eläinsuojeluongelma, sillä eläimet kärsivät usein esimerkiksi taudeista, kylmästä ja nälästä. Moni näistä eläimistä kuolee puutteellisen hoidon vuoksi kärsien. Populaatiot syntyvät kun vapaana ulkoilevat leikkaamattomat kissat alkavat lisääntymään. Tunnistusmerkintä on olennainen väline vastuuhenkilön tavoittamiseksi ja erityisesti kissan arvostuksen lisäämiseksi ja näiden populaatioiden synnyn ehkäisemiseksi.

Eläinlakiuudistuksen yhteydessä hallituksen esitys puolsi koirien tunnistusmerkinnän ja rekisteröinnin pakollisuutta. Vastaava vaatimus on säädettävä koskemaan myös kissoja.

1.5. Eläinten verkossa myynnin ehtona tulisi olla myyjän vahva tunnistautuminen. Tällöin myyjä on jäljitettävissä, jos esimerkiksi eläin pian ostohetken jälkeen sairastuu ja kuolee.

Tällä hetkellä eläimiä saa myydä erilaisissa verkkopalveluissa ilman mitään rajoituksia. On yleistä, että esimerkiksi ulkomailta salakuljetettuja pentuja myydään näillä palstoilla ilman, että myyjän tarvitsee antaa mitään tunnistetietojaan palveluun. Myyjällä saattaa olla käytössään prepaid-liittymä eikä oikeaa nimeä kerrota edes ostotilanteessa. Nämä pennut ovat usein sairaita ja pahimmillaan kuolevat muutaman päivän kuluttua uuteen kotiin myynnin jälkeen. Myyjän tavoittaminen on kuitenkin mahdotonta, kun edes myyntikanavan kautta myyjän tunnistetietoja ei ole saatavilla.

Tämän vuoksi eläinten myymisen ehtona verkossa tulisi olla myyjän vahva tunnistautuminen esimerkiksi pankkitunnuksilla tai luottokortilla, jolloin myyjä voidaan luotettavasti jäljittää myös jälkikäteen, mikäli väärinkäytöksiä ilmenee.

2. Helsingin poliisi perusti ensimmäisenä Suomessa eläinsuojelurikoksiin erikoistuneen tutkintaryhmän. Vastaava toimintamalli otetaan käyttöön koko Suomessa.

Helsingin poliisi perusti eläimiin liittyviin rikoksiin erikoistuneen tutkintaryhmän viime syksynä. Ryhmän perustaminen tapahtui tehtäviä uudelleen organisoimalla. Ryhmä on erikoistunut eläinsuojelurikosten esitutkintaan ja muihin eläinsuojeluun liittyviin prosesseihin, sidosryhmäyhteistyöhön sekä eläinsuojelutyöhön liittyvään tiedottamiseen. Ryhmä on lyhyessä ajassa edesauttanut jo useiden huomattavien eläinsuojelutapausten ratkaisemista.

Tarve vastaavalle toimintamallille on suuri myös muualla Suomessa. Poliisikoulutuksessa eläinsuojeluasioita käsitellään vain vähän, vaikka eläinsuojeluasiat kuuluvat poliisille. Tämän vuoksi tarvitaan tapausten keskittämistä niihin erikoistuneille poliiseille. Esimerkiksi Helsingin valvontaeläinlääkäri on todennut yhteistyön olleen tehokasta. Poliisin ollessa tarkastuksella eläinlääkäriin mukana rikostutkinta voidaan käynnistää heti. Tämä parantaa tutkinnan laatua ja nopeuttaa koko prosessia. Parhaimmillaan toimintamalli säästää viranomaisten resursseja, kun pystytään esimerkiksi ennaltaehkäisemään eläinsuojelutapausten kroonistumista. Toimintamalli on kaikkien etu ja sitä tulisi laajentaa ripeässä tahdissa koko maan kattavaksi. Poliisin eläinsuojeluun liittyvien tehtävien hoitamisen ehdottomana edellytyksenä on, että poliisi pysyy eläinsuojelussa valvontaviranomaisena. Tällöin poliisi voi tehdä jo paljon eläinten hyvinvointia parantavaa työtä ennen kuin tilanteeseen muutoin puututtaisiin vasta rikosepäilyn perusteella.

3. Maataloustukia suunnataan nykyistä enemmän eläintuotannon ylläpitämisen sijasta kotimaisten kasviproteiinien tuotantoon.

Euroopan unionin maataloustukijärjestelmä on merkittävin ruuantuotannon poliittinen ohjausjärjestelmä Euroopassa. Suomessa maksetaan maataloudelle erilaisia tukia lähes 2 miljardia euroa vuosittain. Summassa on mukana EU:n kokonaan tai osittain maksamia tukisummia sekä kansallisia avustuksia. Maatalouden kannattavuus on silti pysynyt heikkona.

Eräs tukiin liittyvä keskeinen ongelma on, että ne pitävät eläinperäisten tuotteiden hintaa keinoitekoisesti matalampana kuin kasvipärisien tuotteiden. Sekä ympäristön, ihmisten terveyden että eläinten hyvinvoinnin kannalta olisikin tärkeää, että jatkossa maataloustukia suunnataan nykyistä enemmän eläintuotannon ylläpitämisen sijasta kotimaisten kasviproteiinien tuotantoon. Samaa käytäntöä tulisi edistää koko EU:ssa.

4. Kasvisruuan kulutusta edistetään suhteessa lihan kulutukseen, esimerkiksi tuotteiden verotusta suuntaamalla.

Eläimiä on vaikea kasvattaa eettisellä tavalla, mikäli eläinperäistä ruokaa tuotetaan sellaisia määriä, niin nopeasti ja niin halvalla kuin tänä päivänä tehdään. Eläinperäistä ruokaa tulisi syödä nykyistä vähemmän ja sen pitäisi olla eettisemmin tuotettua. Kasvisruuan osuuden lisääminen ihmisten ruokavaliossa myös hillitsee ilmastonmuutosta ja edistää ihmisten terveyttä.

Kasviperäisen ruuan suosiota voidaan lisätä nostamalla eläinkunnan tuotteiden hintaa suhteessa kasviperäisiin. Tämä voi tapahtua esimerkiksi eläinperäisten tai runsaasti eläinrasvaa sisältävien tuotteiden verotusta korottamalla, kasviperäisten tuotteiden verotusta keventämällä tai eläinperäisten tuotteiden menekinedistämistukia vähentämällä.

5. Eläinkokeille vaihtoehtoisten tutkimusmenetelmien rahoitusta lisätään.

Eläinkokeettomia tutkimusmenetelmiä kehitetään tällä hetkellä määrätietoisesti, mutta rahoitus sille on täysin riittämätöntä. Suomessa Tampereen yliopistolla toimii Vaihtoehtomenetelmäkeskus eläinkokeille eli FICAM, jonka vuosittainen rahoitus on noin 300 000 euroa. Samaan aikaan eläinkokeiden rahoitus on vuosittain miljoonia euroja. FICAMin valtion rahoitus olisi nostettava vähintään 500 000 euroon, jotta toiminta voi jatkua ja kehittyä.

Lisäksi Suomeen olisi luotava toimintasuunnitelma, joka määrittää konkreettiset askeleet ja aikataulun koe-eläinmäärien vähentämiselle ja lopettaa tuskallisimmat eläinkokeet vähitellen kokonaan.

6. Perustetaan eläinsuojeluvaltuutetun virka.

Suomeen perustettiin eläinsuojeluasiamiehen virka vuonna 2013. Viran perustaminen oli kirjattu silloiseen hallitusohjelmaan. Nykyinen hallitus kuitenkin lakkautti viran ensi töikseen, vaikka eläinsuojelulain uudistus oli edelleen pahasti kesken ja muutenkin tarve eläinten hyvinvointia edistävälle valtuutetulle oli suuri.

Eläinsuojeluvaltuutetun virka tulee perustaa uudestaan. Eläinsuojeluvaltuutetun työnkuvan tulee keskittyä eläinten hyvinvoinnin ja aseman parantamiseen yhteiskunnan eri osa-alueilla. Valtuutetun työnkuvaan tulee kuulua eläinten hyvinvoinnin ja oikeuksien toteutumisen seuranta, päätöksentekijöihin vaikuttaminen eläinsuojelun näkökulmasta, eläimiä koskevan tutkimustiedon välittäminen esimerkiksi eläinten parissa työskenteleville, viranomaisille, päätöksentekijöille ja muulle väestölle sekä yhteistyön kehittäminen eläinsuojelun eri toimijoiden välillä.

7. Eläinten hyvinvointikeskus siirretään Luonnonvarakeskuksen alaisuudesta takaisin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan alaisuuteen. Eläinten hyvinvointikeskus voitaisi myös sijoittaa eläinsuojeluvaltuutetun toimistoon.

Eläinten hyvinvointikeskus (EHK) tulee uudelleensijoittaa. EHK siirrettiin vuoden 2017 alussa Luonnonvarakeskukseen, mikä voidaan nähdä riskinä EHK:n puolueettomuudelle ja neutraaliudelle. Luonnonvarakeskuksen tehtävänä on uusiutuvien luonnonvarojen kestävään käyttöön perustuvan kilpailukykyisen elinkeinotoiminnan sekä hyvinvoinnin ja maaseudun elinvoimaisuuden edistäminen (Laki luonnonvarakeskuksesta). EHK:n näkökulma taas on eläinten hyvinvoinnin edistämässä. Keskuksen toiminta kärsii sen perustavoitteiden vastaisesta poliittisesta ohjauksesta nykyisellä hallintomallilla. Keskuksen tulisi voida olla osa tiedeyhteisöä ja hyötyä jatkuvasti päivittyvästä eläinten hyvinvointitutkimuksesta. Eläinten hyvinvointikeskus voitaisi sijoittaa esimerkiksi eläinasiavaltuutetun toimistoon tai takaisin yliopistolle.

Tulemme mielellämme kertomaan lisää näistä tavoitteista ja pohtimaan niiden käytännön toteuttamista yhteistyössä puolueiden kanssa!

Yhteistyöterveisin,

Kati Pulli

toiminnanjohtaja

SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto

kati.pulli@sey.fi

050 371 2740

Veikka Lahtinen

kampanjavastaava

Animalia

veikka.lahtinen@animalia.fi

040 590 5575